

Daniela Raimondi

Ritratto

Aveva lavato i più piccoli dentro il catino.
Sfregato col sapone le ginocchia, il collo,
la piega dietro le orecchie.
Il fuoco era acceso. I corpi fumavano.

Aveva lustrato le scarpe, spazzolato le giacche,
messo un nastro nei ricci della bambina.
Poi era uscita: il piccolo in braccio,
un altro per mano.
I più grandi seguivano.
Camminavano svelti, gli occhi abbassati,
i corpi stretti dentro i cappotti.

Quel giorno mia nonna andava a fare un ritratto.
Voleva una foto dei figli da mandare al marito.
In Abissinia – dicevano,
a Natale il sole brucia ancora le pietre,
le donne hanno sguardi che fanno tremare le tigri.
Lì, invece, l'inverno splendeva sui loro capelli,
il ghiaccio copriva i rami dei pioppi.

Il fotografo li compose come un mazzo di fiori:
tre davanti e tre dietro.
Aveva aggiustato le frange, poi i fiocchi, i colletti.
Tutti fermi. Sul viso hanno lo stesso stupore.

Li osservo. Nella foto ogni cosa ha il suo posto:
la tenda di damasco, le schiene diritte,
la mano del primogenito sulla spalla del fratello più giovane.
Fissano l'uomo nascosto sotto il nero del panno.
Nessuno sorride.
Uno ha il cappello calato di sbieco,
l'altro indossa un maglione infeltrito.
Nella fila di dietro, mia madre: tredici anni, il viso sottile,
un vestito severo, nemmeno un accenno di seno.

Mia nonna manderà quella foto al marito.
Scriverà che tutti crescono bene,
che il più piccolo ha messo due denti,
che deve comprare scarpe nuove, e le maglie, e i quaderni.
Tacerà del freddo che ghiaccia i canali,

del gelo che s'attacca sui vetri, dell'olio finito.
Tacerà del settimo figlio che già calcia nel ventre.

È successo l'ultima volta.
Era tornato con addosso l'odore dell'Africa.
Ogni notte saliva sopra il suo corpo
e spingeva nel buio.
*– attento a non fare rumore, attento
che i bambini poi sentono... –*

Poi restava in silenzio:
gli occhi fissi sulla finestra,
e la paura che lui le piantasse nel ventre
un altro bambino.

Adesso gli spedisce la foto.
Non gli dice del figlio che le ingrossa le vene.
Non vuole parlargli del peso che già preme contro le ossa
e reclama il suo pezzo di letto, un lembo di fame, una voce,
la saliva che brilla
e già scava il suo nome nel buio.

Képmás

A kicsiket egy dézsában fürdette meg.
Szappannal ledörzsölte a térdeket, a nyakat,
s a fül mögötti hajlatot.
A tűz lobogott. A testek gőzölögtek.

Kifényezte a cipőket, lekefélte a kabátokat,
s a kislány fürtjeit szalaggal fogta össze.
Majd elindult: a kicsit karján tartotta,
a másikat pedig kézen fogta.
A nagyobbak követték őket.
Fürgén jártak, lesütött szemmel,
testük a kabátba szorítva.

Azon a napon nagyanyám egy képet készíttetett.
Egy fotót akart, hogy a férjének elküldje.
Abesszíniában – ahogy mondták –
Karácsonykor a nap izzítja a köveket,
s az asszonyok tekintete megrémíti még a tigriseket is.
Ott náluk azonban, a tél ragyogott a hajukon,
s jég borította a nyárfák ágait.

A fényképész, mint egy csokor virágot rendezte el őket:
hárman előre, hárman hátra.
Megigazította a szegélyeket, masnikat, gallérokat.
Mindannyian álltak. Arcukon ugyanaz a csodálkozás.

S most nézem őket. A fotón mindennek megvan a helye:
damaszt függöny, egyenes háta,
az elsőszülött keze a fiatalabb testvér vállán.
Figyelik a fekete posztó alatt rejtőző férfit.
Senki nem mosolyog.
Egyikük kalapja félig a szemére eresztve,
a másik keményített inget visel.
A hátsó sorban anyám: 13 évesen, vékony arccal,
komoly öltözékben, s még nyoma sincs a mellének.

Nagyanyám majd elküldi a fotót a férjének.
Megírja, hogy szépen növekednek,
hogy a legkisebbnek két foga is kijött,
s hogy új cipőket kell venni, és ingeket, füzeteiket.
De hallgatni fog a hidegről, mely befagyasztja a csatornákat,
a fagról, mely az ablakhoz tapad, a kifogyott olajról.
Hallgatni fog a hetedik gyermekéről, aki már hasában rugdos.

A legutóbbi alkalommal történt.
Hazaérkezett, Afrika illatát hordozva magán.
Éjjelente ráfeküdt testére
és belehatolt a sötétben.
– vigyázz, ne csapjunk zajt, vigyázz,
mert meghallják a gyerekek... –

Aztán csendben maradt:
szeme az ablakra meredt,
és megmaradt a félelem, hogy testében
egy újabb gyermek fogan.

Most elküldi neki a fotót.
Nem szól a gyermekéről, aki testét duzzasztja.
Nem akar beszélni a súlyról, mely már csontjainak feszül
és egy darabka helyet követel az ágyban, egy éhes száj, egy hang,
nyála megcsillan
és már rátalál a nevére a sötétben.

(Fordította: Konyecskiné Haász Beáta)

Portret

Najmlajše je umila v lavorju.
Jim z milom zdrgnila kolena, vrat,
gubo za ušesi.
Ogenj je gorel. Od teles je kar puhtelo.

Zloščila je čevlje, skrtačila jakne,
s trakom spela punčkine kodre.
Potem je šla ven: z najmlajšim v naročju,
še eden se je držal za roko.
Starejši otroci so sledili.
Hodili so naglo, povešenih pogledov,
v plaščih, ki so stiskali telesa.

Tisti dan je nona šla napraviti portret družine.
Hotela je sliko otrok, da jo pošlje soprogu.
V Abesiniji – so govorili –
sonce za Božiča še vedno žge v kamen
in ženske gledajo tako, da se jih ustrašijo še tigri.
Tukaj pa se jim zima blešči v laseh
in led je usločil veje topolov.

Fotograf jih je uredil kakor cvetove v šopku:
tri spredaj, tri zadaj.
Naravnal je obrobe, pa trakove in ovratnike.
Vsi so zdaj pri miru. Enako osuplih obrazov.

Opazujem jih. Na fotografiji ima vse pomen:
zastor iz damasta in pokončna drža,
roka prvorojenca na ramenu mlajšega brata.
Strmijo v moškega, skritega pod črno tkanino.
Nihče se ne smehlja.
Enemu je klobuk zdrsnil postrani.
Drugi je oblečen v skrčen puli.
V vrsti zadaj, moja mati: trinajstletnica drobnega obraza,
stroga obleka in niti obrisa prsi.

Nona bo fotografijo poslala možu.
Napisala bo, kako lepo vsi rasejo,
da sta najmlajšemu pognala zobka,
da mora kupiti nove čevlje, jope, zvezke.
Molčala bo o ledu, ki je vklenil reke,
o ivju, ki se oprijema šip, in o olju, ki ga ni.
Molčala bo o sedmem otroku, ki že brca v trebuhu.

Takrat zadnjič se je pripetilo.

Vrnil se je z vonjem Afrike na sebi.
Vsako noč se je vzpel na njeno telo
in suval v temo.

– *Pazi, ne tako glasno, pazi,
da otroci ne slišijo...* –

Potem je molče obmirovala
in se zastrmela v okno
v strahu, da ji je v trebuh vsadil
še enega otroka.

Zdaj mu bo poslala fotografijo.
Ne bo mu govorila o otroku, ki ji dela krčne žile.
Noče mu pripovedovati o teži, ki pritiska na kosti in zahteva svoj del postelje, svoj lačni delež, svoj glas,
ta tanka črta slin, ki se zablešči in že dolbe novo ime v temo.

(Fordította: Alenka Jovanovski)

Besant Derek:
Nowhere